

Provincie Drenthe

UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid
(NL)

Sitemanager

[REDACTED]

Postbus 122
9400 AC, ASSEN

Leeuwarden, 11 april 2023

23111/db

Procesregie en communicatie

Noordtij BV
Wirdumerdijk 13c
8911 CB Leeuwarden

Btw nr. [REDACTED]

Kvk NR [REDACTED]

Iban [REDACTED]

Geachte [REDACTED],

Op woensdag 8 maart hebben wij een gesprek met u gehad in het provinciehuis van Drenthe, over het organiseren van een kort proces voor het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid. Het gaat om een aantal bijeenkomsten waarmee ingrediënten worden verzameld voor een Plan van Aanpak voor de opdracht die de Stichting Rentmeester Veenhuizen heeft om invulling te geven aan herbestemming/restauratie. Deze opgave vereist een breder plan van aanpak, waarin aandacht is voor ontwikkelingen, mogelijke koppelkansen, volgordelijkheid en planning. Het doel is om te komen tot een prioritering van opgaven die de komende periode kunnen worden opgepakt om bij te dragen aan de verdere ontwikkeling en versterking van Veenhuizen als Werelderfgoed.

Daarnaast moet het resultaat een basis leggen om planmatig fondsen/financiële middelen te verwerven, zodat in afstemming tussen de Stichting, de provincie Drenthe en de gemeente Noorderveld een uitvoeringsstrategie kan worden gerealiseerd. Denk aan subsidies om bijvoorbeeld bij te dragen aan het in goede staat terug brengen van de vele monumenten die Veenhuizen rijk is.

Op basis van ons gesprek, de door u aangeleverde aanvullende documentatie en tussentijdse reflectie begin april, hebben wij op de volgende pagina's een werk- en begrotingsvoorstel uitgewerkt. Met dit voorstel dragen we graag bij aan het verzamelen van de ingrediënten die nodig zijn om een eerste versie van een praktisch plan van aanpak uit te werken, dat kan worden benut voor gezamenlijke uitvoering en als onderlegger om fondsen te werven om de opgaven in Veenhuizen te helpen realiseren.

We hebben in het voorstel een aantal data opgenomen die wij voorlopig in onze agenda reserveren als mogelijke uitvoeringsmomenten voor het werk.

We horen graag en kijken zeer uit naar de mogelijke samenwerking!

Namens Noordtij,

[REDACTED]

Bijlage: Werk- en begrotingsvoorstel Koloniën van Weldadigheid Veenhuizen

Werk en begrotingsvoorstel Koloniën van Weldadigheid Veenhuizen

Context: achtergrond en aanleiding

De Koloniën van Weldadigheid hebben een bijzondere plek in de Nederlandse en Europese geschiedenis en sinds 2021 staan ze op de lijst van Unesco Werelderfgoed.

Zo'n 200 jaar geleden werden de koloniën opgericht met als doel om de werkloosheid en armoede in Nederland te bestrijden. Daarmee waren de koloniën een voorloper van wat we nu een sociale onderneming zouden noemen. Via publiek-private samenwerking werd in landbouwinnovatie geïnvesteerd, kregen werkloze en dakloze armen een dak boven hun hoofd en toegang tot onderwijs, werk en medische zorg. De woeste veengronden werden bewerkt tot landbouwkoloniën waar voedsel werd verbouwd. Op die wijze ontstonden er in Drenthe vier koloniën, in Overijssel één en in België twee. In Drenthe gaat het om Veenhuizen, Frederiksoord, Wilhelminaoord en Willemsoord, in Overijssel om Ommerschans en in België om de Wortel-Kolonie en de Merkplas-Kolonie.

Met de oprichting van de koloniën ontstonden er nieuwe landbouwgronden en werden de ruige (veen)gronden bewerkt tot een door de mens gemaakt cultuurlandschap. Die sporen zijn tot op de dag van vandaag nog zichtbaar. Lange rechte lanen, met monumentale gebouwen die in een vast ritme zijn geplaatst. Andere kenmerken zijn de kolonieboerderijtjes voor arme families en de vierkante gestichten met daaromheen grote boerderijen voor groepen wezen en landlopers.

Met de toekenning van het Europees Erfgoedlabel en de status UNESCO Werelderfgoed, is er ook de verplichting om de unieke waarden van de koloniën te behouden en beschermen.

Onvrije kolonie Veenhuizen

De kolonie Veenhuizen wordt opgericht in 1823 als onvrije Kolonie. Tot op de dag van vandaag is dit terug te zien in de inrichting en het omringende cultuurlandschap. Met meer dan 130 (Rijks en provinciale) monumenten is Veenhuizen een bijzondere plek met grote cultuurhistorische waarden. Een levend erfgoed waar de ruimtelijke en landschappelijke structuur en de gebouwen nog tot in detail aanwezig zijn. Bijzonder daarin is de maatschappelijke component. Veenhuizen is ruim 150 jaar het 'gevangenisdorp' bij uitstek geweest. En dat biedt volop kansen om deze historie actief beleefbaar te houden en relevant te zijn in de huidige tijd.

De ambitie voor Veenhuizen is dan ook gericht op het realiseren van duurzame ontwikkeling, met behoud en groei van werkgelegenheid, vitalisering van het woon- en leefklimaat en ruimte voor toerisme en recreatie waarbij cultureel erfgoed en natuur centraal staan. Verschillende partners hebben daar een formele opdracht in.

Ontwikkeling Plan van aanpak

Om daar de komende tijd een goede invulling aan te geven werken provincie Drenthe, gemeente Noordenveld en de Stichting De Nieuwe Rentmeester samen aan een plan. Concrete aanleiding is de noodzaak om een deel van het monumentale vastgoed te restaureren en/of herbestemmen. Dat kan niet zonder de aandacht voor een breder plan, waarbij wordt gekeken naar koppelkansen rond de verdere ontwikkeling van Veenhuizen als Werelderfgoed. Hierin spelen zaken als erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en het provinciaal programma landelijk gebied een rol, maar ook actuele thema's als klimaatverandering, energietransitie en duurzaam toerisme. Ook de (toekomstige) ontsluiting van het gebied vraagt om aandacht.

Er is urgentie om met elkaar in kaart te brengen wat er momenteel speelt in het gebied. Wat de komende periode belangrijke opgaven zijn en hoe dat in gezamenlijkheid kan worden georganiseerd en opgepakt. Feitelijk is behoefte aan een kortstondig proces, dat opbrengst genereert voor de volgende aandachtspunten:

1. Concreet grip krijgen op de opgave(n): wat speelt er bij de drie partijen, wat vinden zij belangrijk/ welke opgave(n) hebben zij;
2. Verkennen welke inzet hiervoor nodig is van Rentmeester, gemeente en provincie (en van andere gebiedspartners zoals het museum, terrein beherende organisaties en ondernemers)
3. Verkennen waar kansen en belangen in de opgaven voor het gebied zitten
4. Verkennen welke (mogelijk een top 5) opgaven als eerste aangepakt kunnen worden, hoe dat in de tijd gezet kan worden gezien de capaciteit bij de partners en hoe organiseren we ons om dat te realiseren

Een belangrijke onderliggende wens is om dit resultaat te kunnen benutten voor:

- a. Het schrijven van een concreet plan van aanpak voor de 5 meest urgente opgaven, dat de basis is om fondsen te kunnen verwerven en waarmee passende ondernemers geworven kunnen worden.
- b. Een basisdocument dat input levert voor de ruimtelijk-economische visie die de gemeente gaat maken en voor beleidsontwikkeling bij de provincie

Zo is een belangrijke opdracht het in goede staat herstellen van de monumentale panden. In Veenhuizen zijn dit er ruim 80. Deze panden zijn vanaf 1859 in bezit geweest van het Rijk en zijn sinds 2021 overgegaan naar De Nieuwe Rentmeesters. Een stichting die zich tot doel heeft gesteld om samenwerking te bevorderen tussen de diverse actoren op het gebied van behoud en beheer van monumenten, Nederlands erfgoed en andere architectonisch of historisch belangrijke bouwwerken of onderdelen van bouwwerken betreffende de locatie Veenhuizen in de gemeente Noordenveld.

Werkwijze: drie praktische werkbijeenkomsten

De provincie Drenthe heeft Noordtij gevraagd om met behulp van een aantal werkbijeenkomsten de ingrediënten te verzamelen voor dit plan. Wij stellen voor om dit op korte termijn te doen met behulp van drie werksessies met een klein gezelschap van direct betrokkenen. Met deze bijeenkomsten willen we komen tot het benoemen van (maximaal) vijf opgaven die de komende periode worden opgepakt. De ingrediënten die we verzamelen moeten bijdragen aan een praktisch plan van aanpak om deze opgaven te realiseren. U heeft zich voorgenomen om dat plan van aanpak voor de zomer af te ronden.

Werkbijeenkomst 1: De opgave(n) op het netvlies

De eerste bijeenkomst heeft als doel om te brainstormen. Wat zijn de grote uitdagingen voor Veenhuizen? Hoe verhouden die uitdagingen zich tot de taken, rollen en opgaven van de drie partijen aan tafel? Waar liggen kansen en waar zetten we de komende tijd gezamenlijk op in?

Werkbijeenkomst 2: Wat en hoe: keuzes voorbereiden

De tweede bijeenkomst richt zich op het concretiseren van de opgaven naar ideeën voor mogelijke projecten of een aanpak. We hebben daarbij ook aandacht voor de verschillende taken en verantwoordelijkheden. Kortom wie doet wat en hoe gaan we dat organiseren?

Werkbijeenkomst 3: Organisatie en planning

Tijdens de laatste bijeenkomst bespreken we met elkaar op hoofdlijnen de consequenties van de inhoud en de keuzes voor de organisatie en planning. Wat betekent dit in de tijd en wat betekent het (personeel) voor de partners als we het op deze manier gaan doen? Wat voor werkvorm lijkt wenselijk om de samenwerking hierin met elkaar zorgvuldig en effectief te organiseren en wat is daarvoor nodig?

Slagvaardig en met goede borging van de opbrengst

Om tijdens de bijeenkomsten slagvaardig te zijn kiezen we er voor om deze in klein comité te organiseren. We adviseren om te werken met een vertegenwoordiging van de vaste partners (provincie Drenthe, gemeente Noordenveld en Stichting De Nieuwe Rentmeesters). Waar nodig vullen we dat aan met enkele inhoudelijk betrokken partners (museum?) of collega's uit de eigen gelederen. Denk daarbij aan verschillende thema's en onderwerpen die mogelijk van belang zijn en die kansen bieden om daarmee verbinding te zoeken in inhoud en financiering.

De bijeenkomsten duren een dagdeel. Noordtij faciliteert de drie bijeenkomsten: we begeleiden het proces om een adequaat en resultaatgericht gesprek te hebben en we zorgen voor een rapportage op basis van de resultaten. Het proces en de opbrengst wordt verwerkt in een overzichtelijk rapport dat voor de opdrachtgever de basis kan zijn voor het vervolg.

Planning

Vanuit de provincie Drenthe bestaat de wens om het uiteindelijke plan van aanpak voor de zomer af te ronden. Met dit gegeven als uitgangspunt stellen we voor om de drie bijeenkomsten uit te voeren in april en mei. Dit biedt ruimte om de verzamelde ingrediënten op basis van onze rapportage in juni verder uit te werken, zodat er voor de zomer een plan van aanpak ligt.

Vanuit Noordtij hebben we de volgende data beschikbaar voor de bijeenkomsten (cursief onze voorkeursdata):

1 ^e bijeenkomst	<i>maandag 15 mei van 13:00 – 16:30 uur, of</i> <i>woensdag 17 mei van 09:30 – 13:00 uur</i>
2 ^e bijeenkomst	<i>woensdag 31 mei van 09.30 uur – 13.00 uur</i> <i>woensdag 31 mei van 13:00 – 16:30 uur</i>
3 ^e bijeenkomst	<i>maandag 12 juni, van 09.30 uur – 13.00 uur</i> <i>donderdag 15 juni, van 09.30 uur – 13.00 uur</i>

Inzet en financieel overzicht

Op basis van het voorstel ziet de inzet van Noordtij er als volgt uit:

1. (Tussentijdse) afstemming en inhoudelijke afbakening van de bijeenkomsten	6 uren
2. Voorbereiding en uitvoering van de drie werkbijeenkomsten	28 uren
3. Uitwerking in een overzichtelijke rapportage	10 uren

De totale inzet van Noordtij komt daarmee uit op 44 uren. Waarbij het werk wordt uitgevoerd door [REDACTED]. De kosten zijn daarbij als volgt:

• (Tussentijdse) afstemming	5.1.2f [REDACTED]	5.1.2f [REDACTED]
• Inhoudelijke voorbereiding van de werkbijeenkomsten	5.1.2f [REDACTED]	5.1.2f [REDACTED]
• Procesbegeleiding 3 bijeenkomsten	5.1.2f [REDACTED]	5.1.2f [REDACTED]
• Verslaglegging bijeenkomsten	5.1.2f [REDACTED]	5.1.2f [REDACTED]
• Uitwerking rapportage	5.1.2f [REDACTED]	5.1.2f [REDACTED]
Totale kosten (ex 21%BTW)		€ 5.460

Bij akkoord op de opdracht worden de werkzaamheden in twee termijnen gefactureerd. Een termijn van 5.1.2f [REDACTED] exclusief BTW bij aanvang van de opdracht in mei en een termijn van 5.1.2f [REDACTED] exclusief BTW na oplevering van de rapportage en afronding van de werkzaamheden in juni.

Noordtij

Wirdumerdijk 13-c
8911 CB LEEUWARDEN

Assen, 3 mei 2023

Ons kenmerk: PI0001-63

Behandeld door:

Onderwerp: Organisatie van een aantal bijeenkomsten i.v.m. een Plan van Aanpak voor herbestemming/restauratie Veenhuizen

Geachte ,

Hierbij verzoeken wij u een offerte uit te brengen voor het organiseren van een kort proces voor het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid. Het gaat om een aantal bijeenkomsten waarmee ingrediënten worden verzameld voor een Plan van Aanpak voor de opdracht die de Stichting Rentmeester Veenhuizen heeft om invulling te geven aan herbestemming/restauratie.

U dient in uw offerte rekening te houden met het volgende:

Het gaat om een aantal bijeenkomsten waarmee ingrediënten worden verzameld voor een Plan van Aanpak voor de opdracht die de Stichting Rentmeester Veenhuizen heeft om invulling te geven aan herbestemming/restauratie. Deze opgave vereist een breder plan van aanpak, waarin aandacht is voor ontwikkelingen, mogelijke koppelkansen, volgorde en planning. Het doel is om te komen tot een prioritering van opgaven die de komende periode kunnen worden opgepakt om bij te dragen aan de verdere ontwikkeling en versterking van Veenhuizen als Werelderfgoed.

Daarnaast moet het resultaat een basis leggen om planmatig fondsen/financiële middelen te verwerven, zodat in afstemming tussen de Stichting Drenthe en de gemeente Noordenveld een uitvoeringsplan kan worden gerealiseerd. Denk aan subsidies om bijvoorbeeld bij te dragen aan het in goede staat terug brengen van de vele monumenten die Veenhuizen rijk is.

Uw offerte dient uiterlijk 3 mei 2023 in ons bezit te zijn. Uw offerte kunt u sturen aan: post@drenthe.nl

Voor vragen kunt u contact opnemen via e-mailadres:

Onze reactie op uw offerte kunt u uiterlijk 4 mei 2023 tegemoet zien.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

Alma Burema
Teammanager Cultuur, Maatschappij en Vrijtijdseconomie

Bijlage(n):
Algemene Inkoopvoorwaarden provincie Drenthe 2022 voor leveringen en diensten.pdf

Noordtij

Wierdumerdijk 13-C
8911 CB LEEUWARDEN

Assen, 4 mei 2023

Ons zaaknummer: PI0001056

Verplichtingnummer: [REDACTED]

Behandeld door: [REDACTED]

Onderwerp: Organiseren aantal bijeenkomsten in verband met Plan van Aanpak voor herbestemming/restauratie in Veenhuizen

Geachte [REDACTED],

Hierbij verlenen wij u opdracht voor het organiseren van een kort proces voor het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid. Het gaat om een aantal bijeenkomsten waarmee ingrediënten worden verzameld voor een Plan van Aanpak voor de opdracht die de Stichting Rentmeester Veenhuizen heeft om invulling te geven aan herbestemming/restauratie. Zoals omschreven in uw offerte d.d.11 april 2023. (zie bijlage)

Het totaalbedrag van de opdracht betreft maximaal € 5.460,00 exclusief btw. Wij wijzen u erop dat geen overschrijding van het maximaal overeengekomen bedrag kan plaatsvinden, tenzij dit schriftelijk is overeengekomen.

Uw facturen kunt u op twee manieren digitaal bij ons aanleveren:

- via post@drenthe.nl. Facturen dienen in een PDF bestandsformaat te worden aangeleverd.
- via het Simpler invoicing(SI)-netwerk. Voor de aanlevering van uw e-facturen via het SI-netwerk hebt u ons SI-nummer nodig. Ons SI-nummer is [REDACTED].

Op uw factuur dient u in ieder geval te vermelden:

- de naam van de contactpersoon/besteller: [REDACTED]
- ons verplichtingnummer: [REDACTED]

Daarnaast wijzen wij u erop dat uw factuur moet voldoen aan de factuurvereisten voorgeschreven door de Belastingdienst.

Het niet voldoen aan de gestelde factuurvereisten zal leiden tot terugzending van de factuur.

Op deze opdracht zijn de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie Drenthe van toepassing, gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Noord-Nederland onder nummer 01179514.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

Alma Burema
Teammanager Cultuur, Maatschappij en Vrijtijdseconomie

Bijlage(n):
20230411 NoordtijOfferte_23111db Koloniën van Weldadigheid 1104.pdf

VEENHUIZEN

Koersdocument
De doelen op het netvlies

KOLONIËN VAN
WELDADIGHEID
VEENHUIZEN

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Verwachtingen & gewenst resultaat	1
De basis op orde	1
Randvoorwaarden & pijlers	2
Randvoorwaarden	2
Pijlers	3
Wonen	3
Duurzaamheid & energietransitie	4
Vrijtijdseconomie	5
Culturele voorzieningen	6
Identiteit	7
Bedrijvigheid	8
Prioriteiten	9
Versterking museumkwartier	9
Hoofdweg	9
Wonen	9
Programmering vanuit twee aspecten	9
Praktische werkorganisatie	9

Inleiding

In dit koersdocument verkennen we de samenwerking tussen provincie Drenthe, gemeente Noordenveld en Stichting De Nieuwe Rentmeester, rondom de Kolonie van Weldadigheid Veenhuizen. Het document geeft richting aan de ontwikkeling en versterking van Veenhuizen als Werelderfgoed en is de basis voor de uitwerking en uitvoering van een concreet plan van aanpak. Met andere partners van de Kolonie van Weldadigheid Veenhuizen zetten we in op participatie en samenwerking. Dit gemeenschappelijke verhaal is daarvoor de basis, zoals besproken in het bestuurlijk overleg Nieuwe Rentmeester-gemeente-provincie van februari 2023.

De ambities voor Veenhuizen concentreren zich op het vergroten van de leefbaarheid door duurzame ontwikkeling, met behoud en groei van werkgelegenheid, vitalisering van het woon- en leefklimaat en ruimte voor recreatie en toerisme. Het culturele erfgoed en de natuur staan centraal, waarbij het behouden, herstellen en versterken van ruimtelijke kwaliteit randvoorwaarde is. De provincie Drenthe, de gemeente Noordenveld en de Stichting De Nieuwe Rentmeester werken programmatisch aan het realiseren van deze ambities.

Met alle inspanningen van de verschillende stakeholders in het gebied, streven we Brede Welvaart en duurzame ontwikkeling na.

Het document draagt met inhoudelijke keuzes bij aan het verwerven van financiering voor de verschillende opgaven, zoals het onderhoud en de herbestemming van monumentale gebouwen.

In combinatie met de gekozen koers houden we natuurlijk rekening met de actualiteit. Het is niet altijd mogelijk om de effecten van toekomstige ontwikkelingen, of de consequenties van bestuurlijke dynamiek te voorzien. Denk aan ontwikkelingen in de erfgoedwereld, kaders voor ruimtelijke kwaliteit, de uitdagingen en opgaven van het Drents Programma Landelijk Gebied én thema's die combineren met klimaatverandering zoals energietransitie en duurzaam toerisme.

Verwachtingen & gewenst resultaat

We brengen in kaart welke verwachtingen we hebben van verschillende ontwikkelingen en afwegingen, en wat dit betekent voor het resultaat dat we willen bereiken. We beschrijven verderop in deze notitie zes concrete pijlers, die een gedegen basis en vertrekpunt zijn voor:

- ontwikkeling, afstemming en uitwerking met stakeholders;
- uitwerken van programmering;
- het verwerven van financiering.

In de uitwerking is aandacht voor eigenaarschap, rollen en taken van de verschillende partijen, inzicht in de betrokkenheid van stakeholders en een planningshorizon (2-3 jaar, 5 jaar en 10 jaar).

De basis op orde

'Veenhuizen' is een prachtig gebied, gevormd door een rijke en gevarieerde verzameling van complexen van gebouwen, objecten, initiatieven, landschapselementen en plekken. In die variëteit zit een kracht en tegelijkertijd een kwetsbaarheid. De samenhang in het gebied, gecombineerd met een logische infrastructuur en slimme route, is een belangrijke voorwaarde om het cultuurhistorisch erfgoed succesvol te vermarkten. Er wordt in Veenhuizen geïnvesteerd op regie en samenhang. Dit verbeteren we de komende jaren, zodat het logisch en continu bijdraagt aan de ontwikkeling van het UNESCO Werelderfgoed. Die inspanning zorgt voor kwaliteit van het onderscheidende erfgoed en levert meerwaarde. De eerste belangrijke opgave is het realiseren van een gedeeld verhaal.

Ten eerste om te bepalen wat de belangrijkste opgaven zijn om in gezamenlijkheid aan te werken, en in welke volgorde. Ten tweede als basis voor een langjarige programmering. Hier zetten we op korte termijn op in, zodat dit koersdocument concrete handvatten biedt voor een goede en samenhangende instandhouding van complexen van gebouwen en landschap en van kansen voor (bestaande en nieuwe) ondernemers en samenwerkingspartners.

Het koersdocument levert de ingrediënten die daarvoor nodig zijn. We hebben een aantal afwegingen gemaakt en bespreken aan de hand van de zes pijlers wat we als kansrijk zien voor de ontwikkeling. We sluiten de ogen niet voor andere ontwikkelingen, maar kiezen voor focus in de gezamenlijke aanpak. Bewoners, ondernemers en andere partijen in het dorp spelen een belangrijke rol in het ontwikkelen en uitvoeren van ambities. Het is de opdracht voor de partners en eigenaren om richting te geven. In eerste instantie geen nieuwe dingen ontwikkelen, maar verbinden, vernieuwen en versterken van wat er al is.

Kortom; de basis op orde, met behoud en versterking van de kwaliteit.

Randvoorwaarden & pijlers

Om focus aan te brengen hebben we randvoorwaarden in kaart gebracht en pijlers benoemd, die de komende jaren van invloed zijn op het profiel en de kwaliteit van Veenhuizen. Samen vormen ze het vertrekpunt voor de programmering en (beleids)kaders om met elkaar aan de slag te zijn.

Randvoorwaarden

We zien de volgende ontwikkelingen en kaders om rekening mee te houden:

1. Transities in het landelijk gebied

Er liggen urgente en actuele opgaven en ontwikkelingen, waar het gaat om o.a. waterkwaliteit- en kwantiteit, natuurbeleid en stikstof. Deze zijn ondergebracht in het Drents Programma Landelijk gebied (DPLG), dat op 1 juli 2023 aan het rijk is aangeboden. De inhoud van dit programma levert belangrijke kaders en uitgangspunten voor de manier waarop we aan de ambities werken en welke consequenties dat heeft voor het landelijk gebied.

2. Werkgelegenheid

De grootste werkgever in Veenhuizen is justitie en dat zal (zoals het nu lijkt) ook in de toekomst zo blijven. Om toch te diversifiëren is er de wens om iets als een kwaliteitslabel te ontwikkelen voor Veenhuizen. Dit zorgt ervoor dat bepaalde (andere, nieuwe) ondernemers zich hier graag willen vestigen en er nieuwe vormen van werkgelegenheid ontstaan. Werkgelegenheid is een belangrijke randvoorwaarde. Ruimte geven aan innovatie en gelegenheid om als startup door te groeien hoort daar in belangrijke mate bij.

3. Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van Veenhuizen speelt een belangrijke rol bij de infrastructurele opgaven. Dit is een punt dat expliciete aandacht heeft vanuit de gemeente Noordenveld. Voor de realisatie van de ambities uit het koersdocument is goede bereikbaarheid een randvoorwaarde. Het gaat om zowel de fysieke toegankelijkheid (wegen en OV) als digitale (toegang tot snel internet) bereikbaarheid. Als deze op orde zijn bieden ze de mogelijkheid om ondernemers en inwoners aan te trekken en voor de toekomst vast te houden.

4. Erfgoed & cultuurlandschap

We zetten in op het actief herbestemmen van gebieden én de ontwikkeling, versterking en het toekomstbestendig houden van de monumentale panden. Subsidies, leningen, vergunningen, de beoordeling van plannen en adequate restauratie zijn hiervoor belangrijke randvoorwaarden. We houden zorgvuldig rekening met de mogelijkheden en beperkingen die de monumentale panden en hun omgeving met zich meebrengen en zijn ons bewust van de zorgplicht.

5. Ruimtelijke Ordening (RO)

1. We hebben allemaal te maken met hoe we de ruimte die ons omringt ontwikkelen en inrichten. Wet- en regelgeving speelt een belangrijke rol bij het uitwerken en realiseren van de ambities. Wat kan wel, onder welke voorwaarden en wat kan niet en waarom niet? De ruimte en beperkingen die RO biedt is een bepalende factor en komt in alle pijlers terug.

Pijlers

Nast de randvoorwaarden zien we zes pijlers die de basis vormen van het koersdocument. Deze zijn hieronder uitgewerkt met een toelichting op de manier waarop we de inzet in deze pijlers gezamenlijk oppakken:

Wonen

Voldoen aan de woningbehoefte/volkshuisvestelijke opgave is een belangrijke taak. De gemeente Noordenveld ontwikkelt vanuit hun sociale taak een woonvisie. Daarin is ruime aandacht voor de huisvesting van ouderen en jongeren én voor nieuwkomers (inclusief tijdelijke opvang). Er is ook een visiedocument van bewonersbelangen Veenhuizen, waarin goede inhoud en aandachtspunten zijn uitgewerkt. In het koersdocument (en met oog op de rol van De Nieuwe Rentmeester) is **wonen** een belangrijke pijler die bijdraagt aan een gevarieerde veerkrachtige samenleving, waarbij het woningaanbod aansluit.

Ambities/doelen

Doorstroming op de woningmarkt bevorderen

Rollen

De Stichting Nieuwe Rentmeester werkt- en doet mee. Het gaat om het bezit van de stichting en hoe dit wordt ontwikkeld en in lijn met de woonvisie van de gemeente wordt ontsloten. De provincie weegt af in hoeverre de woonopgave(n) in Veenhuizen combineert met het provinciaal beleid. Daarnaast biedt de provincie verschillende financiële mogelijkheden (denk aan fondsen voor dorpsontwikkeling) en borgen ze de ruimtelijke kwaliteit. Kortom de provincie is binnen deze pijler toetsend en adviserend.

Eigenaarschap

Gemeente Noordenveld (beleidskaders vaststellen)

Stakeholders

In de uitvoering en werkzaamheden rond het thema wonen zijn er naast de verschillende rollen en het eigenaarschap ook stakeholders te benoemen. Het gaat om SBV (Stichting Bewonersbelangen Veenhuizen), de woningcorporatie (Actium) en ontwikkelaars.

Realisatie in korte, middel en lange termijnacties

Over 2/3 jaar:

Er zijn toekomstbestendige woningen gerealiseerd met een diversiteit aan woontypen, waardoor er meer ruimte ontstaat voor senioren en starters. Daarbij geldt nieuwbouw in de bufferzone en niet in de kernzone van het werelderfgoed.

Acties:

- Nieuwbouw realiseren voor senioren en starters in de bufferzone van de Kerklaan, met behoud van ruimtelijke kwaliteit;
- Monumentale panden herbestemmen tot woonhuizen voor jong en oud.

Over 5 jaar:

Leegstand in erfgoedpanden opgelost (= bijvangst en hoort in principe niet bij de woonopgave)

Acties:

- Verschillende typen woningen realiseren voor senioren en/of starters. Op dit moment is er een eenzijdige woningvoorraad. Meerder typen verhoogt de doorstrommogelijkheden aanzienlijk.
- Stichting De Nieuwe Rentmeester vanuit keuze uit twee opties:
 - 1ste we gaan met Actium in gesprek: grondpositie doorzetten naar hen zodat zij een plan kunnen maken;
 - 2de (voorkeur): zelf ontwikkelen in 2 fasen: Noordenveld koopt de grond van De Nieuwe Rentmeester; Vervolgens beoordeeld De Nieuwe Rentmeester hoe dat ontwikkeld kan worden. Bijvoorbeeld in relatie met een projectontwikkelaar of woningcoöperatie.

Over 10 jaar:

25-40 nieuwbouw woningen gerealiseerd voor starters en ouderen.

Duurzaamheid & energietransitie

Deze pijler past goed bij het profiel van Veenhuizen. Beide thema's hebben raakvlakken met de opgaven en uitdagingen die er voor het dorp en het omliggende gebied zijn. Aanknopingspunten voor de energietransitie liggen vooral in besparingsmaatregelen en de inzet van bijvoorbeeld mestvergisters of opwekking buiten het gebied (in Veenhuizen is slechts beperkte ruimte voor zon- en geen ruimte voor windenergie). Het is wenselijk om hier gezamenlijk doelstellingen aan te koppelen die uitgewerkt worden in een programmatische aanpak. Het lopende project Veenhuizen, werelderfgoed in transitie, is hierop gericht.

Ambities/doelen

Veenhuizen duurzaam en energiezuinig maken. In het verlengde van de ontwikkelingen in het gebied inzetten op onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen, het bevorderen van lokale voedselproductie én het aanjagen van innovatie en duurzaamheid in de landbouw.

We zien een rol om bij te dragen aan het versnellen van de transitie van een lineaire naar een circulaire economie met lokale ketens, waardoor opbrengsten (geld, voedsel, energie) in het gebied behouden blijven. Dit past bij de oorspronkelijke zelfstandigheid en onafhankelijkheid van Veenhuizen als kolonie. Voorwaarde is het behoud van landschap en erfgoed (ruimtelijke kwaliteit borgen).

Rollen

De provincie maakt beleid op het gebied van duurzaamheid en de energietransitie. UNSECO Werelderfgoed vraagt daarbinnen een specifieke aanpak, waarin de Outstanding Universal Values (OUV) uitgangspunten zijn. Vanuit die hoedanigheid kan de provincie faciliteren, stimuleren, toetsen, kaders stellen en ondersteunen. Gemeente Noordenveld maakt lokaal beleid op het gebied van duurzaamheid en de energietransitie en is kaderstellend voor bepaalde ontwikkelingen. De rol van de gemeente binnen deze ambitie is faciliteren en motiveren.

Eigenaarschap

De Stichting Nieuwe Rentmeester is samen met Defensie en Rijksvastgoedbedrijf (als uitvoerder) eigenaar van deze pijler. De verduurzaming en het energiezuinig maken van monumentale panden is niet zo eenvoudig. Er ligt een belangrijke taak om hier mee te experimenteren en resultaten op grotere schaal toe te passen. De Nieuwe Rentmeester heeft een voorbeeldfunctie en kan meters maken door de verduurzaming en energiezuinigheid met andere partijen op te pakken. Denk aan collectieve inkoop.

Stakeholders

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed is een belangrijke stakeholder. Andere stakeholders zijn: energieleveranciers en de Dienst Justitiële Inrichtingen. Als we de scope breder maken om kansen voor duurzaamheid te verzilveren, dan zijn ook de dragers van het DPLG en LTO stakeholders, net als het ministerie BZK waar het gaat om de verduurzaming van eigendommen.

Realisatie in korte, middel en lange termijnacties

Over 2/3 jaar:

Andere wijze van energieopwekking. Aangezien (grootschalige) wind en zonne-energie niet passen in Veenhuizen en omgeving, verkennen we de mogelijkheden voor aquathermie door hier een project voor te initiëren. Het gevangensmuseum en de brouwerij kunnen meeliften in zo'n pilot en de resultaten toepassen.

Kleinschalige innovatie op het gebied van verduurzaming.

Verduurzaming historische panden: verschillende erfgoedpanden zijn verduurzaamd met behoud van kwaliteit.

Over 10 jaar:

Agarische bedrijven zijn geëxtensiveerd en zoveel mogelijk biologisch/ natuur inclusief.

Vrijtijdseconomie

Hieronder rekenen we de inzet op recreatieve en toeristische bedrijvigheid. In de uitwerking van het koersdocument staat voorop dat deze pijler vanuit kwaliteit en in balans met de omgeving wordt ontwikkeld.

Ambities/doelen

De positionering (routing en programmering) van Veenhuizen verbeteren, waarbij 'grenzen aan de groei' een belangrijk aandachtspunt is.

De identiteit van Veenhuizen wordt gekenmerkt door twee verhaallijnen: Veenhuizen als binnenlandse landbouwkolonie voor armoedebestrijding (Kolonie van Weldadigheid/werelderfgoed) en Veenhuizen als gevangenisdorp. De ambitie is om deze twee verhalen krachtig uit te blijven dragen. Het museum heeft daar een stevige rol in.

We willen naast deze twee verhaallijnen de verbinding met natuur en cultuur als trekker leggen. Daarmee versterken we de aantrekkingskracht van Veenhuizen (herhalingsbezoek, versterken regionale en nationale betekenis). Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een bezoekersfaciliteit (bij het ambachtscluster tegenover de gevangenis) als centraal start- en vertrekpunt voor bezoekers. We zien daarin mogelijkheden voor samenwerking met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Gevangenis museum. De focus ligt op het uitdragen van de twee verhaallijnen, aangevuld met culturele activiteiten en natuur, gericht op de individuele culturele en duurzame toerist. 'Het Baken' op Schiermonnikoog is als succesvol en herkenbaar voorbeeld genoemd.

Randvoorwaarde:

Het gezamenlijk door de Koloniën van Weldadigheid ontwikkelde en onderschreven 'Toekomstperspectief: Marketing samenwerking 7 Koloniën van Weldadigheid' en de uitvoering door Marketing Drenthe is de basis. Binnen deze pijler zien we nadrukkelijk geen ruimte voor Disneyficatie (grootschaligheid).

Rollen

De Stichting Nieuwe Rentmeester heeft binnen deze pijler een regierol in de ontwikkelfase om vastgoed langs de verschillende verhaallijnen te ontwikkelen.

De provincie heeft een rol in het aanjagen en stimuleren van de ontwikkelingen binnen deze pijler. Daarnaast is de provincie verantwoordelijk voor de overkoepelende visie en is ze kaderstellend waar het gaat om werelderfgoed. Datzelfde geldt op gemeentelijke schaal voor de gemeente Noordenveld.

Eigenaarschap

Marketing Drenthe vervult een regierol binnen deze pijler. Echter binnen de reikwijdte van deze pijler kan niet worden gesproken van één eigenaar. In praktijk zal er per ambitie worden gekeken wie waar eigenaar van is. Gemeenschappelijk eigenaarschap voelen bij de verhaallijnen is wel een belangrijke factor om succesvol te zijn.

Stakeholders

Kop van Drenthe, Veenhuizen Boeit, Recreatieschap Drenthe (expertise), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Gevangenis museum.

Realisatie in korte, middel en lange termijnacties

Over 2/3 jaar

Gelet op de vele eigenaren in deze pijler is er iemand nodig die op een goede manier invulling geeft aan de lokale programmering (een soort evenementencoördinator). Iemand die het proces kan lostrekken en die in de ontwikkeling en uitvoering als een spin in het web opereert. In samenhang met de marketing van de Koloniën van Weldadigheid. Over 2/3 jaar hebben we een dergelijke rol gecreëerd vanuit een pilotopdracht.

De routing in Veenhuizen is versterkt. Voor de bezoeker is het duidelijk wat hij/zij hier kan beleven en waar dat te vinden is. Hiervoor is een actueel en jaarrond gebiedsprogramma opgesteld.

De fysieke en digitale bereikbaarheid (infrastructureel) van Veenhuizen is verbeterd.

Er zijn verschillende nieuwe verblijfsaccommodaties gerealiseerd in aanvulling op de bestaande (denk aan B&B's en groepsaccommodaties).

Er is een stevige trekker die past bij het gebied toegevoegd aan de bestaande publiekstrekkingen.

Culturele voorzieningen

Denk aan o.a. het gevangenis­museum, maar ook de kunst- en cultuur­routing en de verbinding met onderzoek. We laten zien wat we hebben en brengen dat in kwaliteit een stap verder. Dat vraagt om ingrepen in de fysieke omgeving en om een kwaliteitsimpuls in de programmering. Kwaliteit is het sleutelwoord, waarbij het aanbod zich blijft ontwikkelen en leidt tot het aantrekken van nieuwe (en behoud van bestaande) publieksgroepen én de groei van herhalingsbezoek.

Ambities/doelen

Ontwikkelen van een goede culturele programmering met terugkerende activiteiten zoals theater, muziek en festivals, waarbij kwaliteit en balans met de omgeving voorop staan. Uitgangspunten zijn de identiteit van Veenhuizen en een creatieve, inspirerende omgeving waar stilte een kwaliteit is. Daarnaast houden we rekening met een goede spreiding in het gebied. Hier ligt een kans om (jonge en creatieve) ontwerpers aan te trekken. Denk aan architecten, industriële (innovatieve startups) ontwerpers en adviseurs ruimtelijke kwaliteit. We willen een broedplaats zijn op dit gebied.

Rollen

Hier ligt een gezamenlijke opdracht voor de verschillende partners en stakeholders uit de sector.

Eigenaarschap

Nieuwe stichting oprichten die zorgt voor een culturele programmering. Zodat we naast de bestaande artistieke kwaliteit, ook organisatorisch sterke, andere partijen aantrekken. Dit moet een kleine club, slagvaardige mensen zijn, die binnen 5 jaar dingen regelen.

Stakeholders

Gevangenis­museum, Design Academy Eindhoven, Peergroup, Coco Maria, Stichting Pauperparadijs, Festival Veenhuizen, Kerkencluster

Realisatie in korte, middel en lange termijnacties

Over 2/3 jaar:
Een samenhangende culturele programmering.

Broedplaats ontwerpers komt op gang.

Identiteit/internationaal

Hoe maken we ons herkenbaar en zichtbaar? Met de Werelderfgoed-status is Veenhuizen één van de 1154 officiële UNESCO Werelderfgoed sites. Dat schept verplichtingen voor de kwaliteit waarmee je mensen ontvangt. Denk aan de taal, hoe duid je een plek, etc. Het gaat om het versterken en uitdragen van de identiteit van Veenhuizen en hoe je deze een internationale kwaliteitsimpuls geeft. De essentie van Veenhuizen blijft daarbij de kern: een binnenlandse landbouwkolonie voor armoedebestrijding waar het disciplinerend landschap dit vanuit de geschiedenis zichtbaarheid geeft.

Ambities/doelen

De identiteit van Veenhuizen gebruiken als inspiratiebron voor de unieke identiteit (19de eeuw revisited). Dit draagt er aan bij dat er vanuit cultureel oogpunt een nieuwe, jonge generatie wordt geïnteresseerd.

Rollen

Allemaal gericht op uitdragen en versterken van Veenhuizen: De Nieuwe Rentmeester en gemeente Noordenveld doen dit lokaal, siteholder voor het werelderfgoed, provincie Drenthe, doet dit regionaal, nationaal en internationaal.

Eigenaarschap

Provincie Drenthe is siteholder vanuit Werelderfgoed om de werelderfgoedwaarden uit te dragen, het netwerk in stand te houden en kennis uit te wisselen.

Stakeholders

Realisatie in korte, middel en lange termijnacties

Over 2/3 jaar:
Er zijn verschillende UNESCO Werelderfgoed opgeleide gidsen kwalitatief goed opgeleid en actief.
Ontwikkeling van een Drents Archief op Locatie (voorouder onderzoek).
Pilot sociaal experiment (jongeren) ontwikkelen dat gekoppeld is aan de opgaven van De Nieuwe Rentmeester.

Bedrijvigheid

Bedrijvigheid in de landbouw en het gevangeniswezen is van oudsher de basis voor Veenhuizen. We willen de bedrijvigheid versterken door vanuit historisch oogpunt bedrijven aan te trekken die passen bij Veenhuizen. Denk bijvoorbeeld aan innovatieve bedrijven die zich richten op circulariteit.

Ambities/doelen

Een weerbaar en leefbaar werklandschap dat past bij de identiteit van Veenhuizen.

Rollen

Gemeente en provincie zijn aanjagers en initiators.

Eigenaarschap

Alle drie partijen (gemeente, provincie en De Nieuwe Rentmeester) zijn eigenaar.

Stakeholders

NOM, SNN, Ik ben Drents ondernemer, regio Groningen/Assen, HANNN

Realisatie in korte, middel en lange termijnacties

Over 10 jaar:
Alle monumentale panden hebben een herbestemming gekregen en de bedrijvigheid in Veenhuizen is toegenomen.

Prioriteiten

Op basis van de pijlers zijn vier prioriteiten gekozen om de komende 5 tot 10 jaar op in te zetten. Zie de bijgevoegde kaart voor de aanduiding van de prioriteiten en lees hieronder per prioriteit wat er bedoeld wordt:

Prioriteit 1: Versterking museumkwartier

Hier kom je binnen en de plek biedt op dit moment te weinig samenhang. Het museumkwartier wordt ontwikkeld tot een vertrekpunt van beleving. De entree blijft (via de grote parkeerplaats) - waarbij niet alleen het erfgoed van de binnenlandse landbouwkolonie voor armoedebestrijding/ werelderfgoed en de gevangenis centraal staan - maar waar ook aandacht is voor de bijzondere natuur die hier te vinden is en de culturele activiteiten. Voeg hiervoor ondernemers toe die daar aan bijdragen (denk aan een plek om koffie te drinken, een fiets te huren, etc). We zoeken daarbij naar duurzame middelen om bezoekers het gebied te laten ontdekken (bijvoorbeeld fietsverhuur).

Prioriteit 2: Hoofdweg

Ontwikkel een cluster om de bedrijvigheid aan de Hoofdweg te behouden, versterken en vernieuwen. Het gaat om het Maallustcomplex en de panden daar in de buurt. Circulariteit en innovatie staan vanuit herbestemming van bestaande panden voorop. Naast bedrijvigheid is er behoefte aan een actieve link met vrijetijdseconomie.

Prioriteit 3: Wonen

De woonmobiliteit bevorderen door het realiseren van toekomstbestendige woningen met een diversiteit aan woontypen, zodat er meer ruimte ontstaat voor senioren en starters. Dat draagt bij aan het versterken van de leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van Veenhuizen als prettige plek om te wonen en te leven.

Prioriteit 4: Programmering vanuit twee aspecten

Belevenissen en activiteiten: Voor de toekomst wil je een goede afstemming van de programmering van activiteiten. We werken toe naar jaarrond ervaringen en activiteiten die te beleven zijn en die passen bij het karakter van Veenhuizen. Daarnaast zetten we in op een extra trekker die bijdraagt aan de herkenbaarheid en kwaliteit van de bezoekersbeleving.

Fysieke leefomgeving: De routing en publieksgeleiding door het gebied verbeteren. De zorgvuldige ontwikkeling van de fysieke leefomgeving zorgt voor betere beleving en leidt publieksstromen, zodat het niet knelt met de woon- en werkfunctie en bijdraagt aan de leefbaarheid.

(zie de kaart op de volgende pagina voor een geografische aanduiding van de prioriteiten)

NB: Voor alle prioriteiten geldt dat infrastructuur en duurzaamheid er als een rode draad doorheen lopen.

Praktische werkorganisatie

Om de vier prioriteiten te ontwikkelen richten we een praktische werkorganisatie in (qua omvang en expertise passend bij de opgaven). De werkorganisatie bestaat uit vertegenwoordigers van De Nieuwe Rentmeester, gemeente en provincie. Waar nodig betrekken we externe partijen. Met deze inzet en werkwijze dragen we bij aan de gewenste ontwikkelingen en borgen we elkaars taken, rollen en verantwoordelijkheden.

Voor de provincie geldt, dat een goede verbinding met de siteholder-taken van het Werelderfgoed en de verschillende domeinen (van Europese subsidies tot beleid voor natuur en landbouw etc.) gewenst is.

Kaart met prioritering

KOLONIËN VAN WELDADIGHEID VEENHUIZEN

Colofon

Dit koersdocument is het resultaat van drie praktische werkbijeenkomsten met vertegenwoordigers van de provincie, gemeente en De Nieuwe Rentmeester. Het document geeft richting aan de ontwikkeling en versterking van Veenhuizen als Werelderfgoed en is de basis voor de uitwerking en uitvoering van een concreet plan van aanpak.

In opdracht van

Provincie Drenthe
[REDACTED]

Procesbegeleiding en tekst

[REDACTED]

Noordtj

Wirdumerdijk 13-C
8911CB LEEUWARDEN
058-2130819
info@noordtj.nl
www.noordtj.nl

 noordtj
provincie Drenthe